

SUBSAHARSKÁ AFRIKA

(stěžejní části kapitoly z knihy od de Blije) – zbytek v oskenovaném materiálu v ISu

Základní znaky oblasti

- 1) kolébka lidstva → existence stovek etnických skupin a národností → vysoká kulturní diverzita, ale i vyšší riziko střetů; v 18. a 19. století násilné transporty černochů do Ameriky
  - severní část islamizována, v jižní žijí zejména křesťané → konflikty
- 2) většina obyvatelstva je závislá na samozásobitelském zemědělství
- 3) vysoký výskyt chorob (spavá nemoc, malárie, žlutá horečka, hanta, ebola, AIDS a různé schistosomiázy) nedostatečná výživa populace → potřeba mezinárodní humanitární a zdravotnické pomoci → vznik lékařské geografie
- 4) nevhodně vedené hranice jsou pozůstatkem koloniálního období → roztržení národů do několika států → nepokoje
- 5) významné zásoby nerostných surovin důležité pro průmyslově vyspělé země, ale chybí potenciál a technologie suroviny zpracovávat → pouze vývoz za daleko nižší cenu
- 6) nekontrolovatelná těžba nerostných surovin → environmentální konflikty
- 7) během Studené války soupeřící mocnosti podnítily růst konfliktů v mnoha státech
- 8) navzdory chudobě a nepříznivým podmínkám prostředí vykazuje oblast nejvyšší přírůstek obyvatelstva
- 9) vysoké procento různě motivovaných migrací → nárůst uprchlíků (př. z Libérie do Rwandy)
- 10) vysoká neschopnost vládnoucích systémů organizovaně zajistit růst státní ekonomiky (v mnoha případech převládli osobní zájmy nejvyšších představitelů)

Dílčí regiony

1. Západní Afrika (Senegal a Mauritánie → Nigérie, Niger a část Čadu)
2. Rovníková Afrika (Kongo, Gabon, Kamerun, Středoafrická republika, část Čadu a jižního Súdánu)
3. Východní Afrika (Etiopie → Tanzánie)
4. Jižní Afrika

1. Západní Afrika

---

základní znaky regionu

- a) obecná charakteristika – viz oskenované texty v ISu
  - pravidelné (2 – 3 – 4 denní) trhy na vesnicích
  - v severních oblastech → dezertifikace
- b) subregiony
  1. vnitrozemské státy
  2. pobřežní státy
  - Nigérie
    - 1960 nezávislost
    - federace více jak 30 států → 3 stěžejní regiony
      - západní region – převažují Jorubové, centra Lagos (průmyslové jádro a slumy), Abuja, Ibadan
      - východní region (V od řeky Niger a J od řeky Benue) – převažují Igbové, pracovní migrace do okolních regionů, v 80. letech těžba ropy v deltě Nigeru → velká korupce → rozkrádání → vysoké zadlužení
      - severní region – islamizován, zabíhá do Sahelu
    - 1/5 obyvatel Subsaharské Afriky
    - 1983 vojenský převrat → diktátorský režim → korupce
    - 1995 odpor proti devastaci ŽP těžbou ropy v deltě Nigeru → 9 vůdců povstání bylo popraveno
    - velký význam má vývoz bavlny a ropy

2. Rovníková Afrika

---

postačí informace v oskenovaných textech

3. Východní Afrika

---

základní znaky regionu

- a) obecná charakteristika – viz oskenované texty v ISu
  - Etiopie, Tanzánie, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi
- b) subregiony (vybrané)

Rwanda

- hustě obydlená, Tutsiové proti Hutuům → občanské války mezi černošskými kmeny
- dříve kolonie Belgie, jejich potomci upozorňovali na blížící se válku, ale ze dne na den se rozhodl jeden z kmenů svrhnout prezidenta (celá prezidentova rodina vyvražděna)

Etiopie

- Sahel, dříve pojmenování Habeš
- nikdy nekolonizovaná, „jen“ okupovaná Itálií
- největší procento křesťanů v Africe
- dříve císařství (původ jeho rodiny se odvozuje od královny ze Sáby a Šalamouna → kulturní památky
- nejstarší kosterní pozůstatky člověka = „Lucy“
- svoboda od 60. let → komunismus, převrat r. 1991 → snahy o osamostatnění Eritrey (pobřežní část Etiopie) → občanská válka → r. 1993 osamostatnění → Etiopie je vnitrozemský stát
- sucho, hladomor

Tanzanie

- dříve Tanganika
- přidal se k ní ostrov Zanzibar ☞ jejich sloučením Tanzanie
- přejala masivní kolektivizaci od Číny, ale v 80. letech přešla k tržní ekonomice
- na Zanzibaru – koření (hřebíček)

4. Jižní Afrika

---

základní znaky regionu

- 1.) rozvojové země → odchod pracovních sil do JAR
- 2.) rysy ekonomiky rozvojových zemí: celková zaostalost sektorové struktury, vysoký podíl těžebního průmyslu, výrazně samozásobitelské zemědělství, nedostatečně rozvinutý zpracovatelský průmysl
- 3.) těžba především rudných kovů: Měděný pás → Zambie, rudy vzácných a drahých kovů

Jihoafrická republika (JAR)

- 1.) vyspělý průmyslový stát s intenzivní zemědělskou výrobou → charakterem blízko ke Kanadě či Austrálii
- 2.) 40% těžby nerostných surovin (- zlato, uranová ruda, diamanty, chrom, antimon, platina, uhlí) a průmyslové produkce v Africe, 60% výroby el. energie, 80% podíl těžby uhlí a výroby oceli
- 3.) rozvoj zpracovatelského průmyslu → těžba diamantů a zlata

oblasti: jižní Transvaal, západní Kapsko, zázemí přístavů Durban a Porth Elizabeth

- 4.) extenzivní zemědělská produkce s nízkými výnosy → nedostatek srážek, omezená možnost zavlažování, pěstování: pšenice, kukuřice, rýže, olejnin, proso, cukrová třtina, ovoce, víno, zelenina .. živočišná výroba: pastevecký chov skotu a ovcí na vlnu (Kapsko, Oraňsko), rybolov
- 5.) zemědělství → 1/3 jihoafrického exportu → ovoce, víno, vlna a kukuřice
- 6.) původní obyvatelé: Zulové a další kmeny Bantu (Sothové, Tswanové), první Evropané: nizozemští farmáři (Búrové) → dnešní Kapsko a Natal → připojení (anexe) území Angličany → Búrové se vydali do vnitrozemí (tzv. Velký trek či Velký pochod na sever) → založili republiky **Transvaal**, **Oraňský svobodný stát**, **Natal** → soupeření VB a Nizozemska → přelom 19. a 20. století búrské války → spojení všech kolonií v **Jihoafrickou unii** – JU (britské dominum)
- 7.) **1961** – JU vystoupila z britského Společenství → samostatnost
- 8.) **po 2. svět. válce** – Národní strana → rasová segregace a politická **apartheid** (oddělování - zbavení občanských práv a omezení pohybu černošskému obyvatelstvu)
- 9.) **bantustany** – nejhudší oblasti, kde černoši získali částečná práva (10 oblastí)

- 10.) 1912 – založení Afrického národního místního kongresu (ANNC) → v 60. letech předák N. Mandela
- 11.) silná osobnost prezidenta Nelsona Mandely (do r. 1997) → rasová rovnoprávnost, přechod od apartheidu k demokracii, zánik bantustanů
- 12.) současné sociální rozdíly → etnické a kulturní rozdíly, část Evropanů zemi opustila (byli napadáni)